

Forfatter: Lange, Julius Henrik

Titel: BREV TIL: Vedel, Valdemar FRA: Lange, Julius Henrik (1890-02-09)

Citation: Lange, Julius Henrik: "BREV TIL: Vedel, Valdemar FRA: Lange, Julius Henrik (1890-02-09)", i *Breve fra Julius Lange*, Nordiske Forlag, s. 254. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002320804-000-shoot-L0023208040000225.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Julius Lange

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Lange, Julius Henrik, *Breve fra Julius Lange*,

TIL CAND. JUR. VALD. VEDEL.
Kbhvn., 9. Febr. 1890.

Kære Ven!

Tak for Afhandlingen ¹ om »Fantasterne« og Forfatteren, som har interesseret mig meget baade ved Æmnet og Behandlingen! Æmnet havde jeg forud meget tilovers for; og Deres Fremstilling har virkelig beriget og uddybet min Opfattelse af det. Særlig har det været mig slaaende, hvad De oplyser om Poul Møllers Betydning for Schack og hans Bog: der er her paapeget en meget ejendommelig national Udviklingstraad i vor Litteratur. Ogsaa Deres psykologiske Billede af Schack forholder sig saaledes til hans Bog, at det ene fortræffelig forklarer det andet.

En Ting har jeg dog vanskelig ved at forstaa, nemlig Schacks Forhold til det 19de Aarhundredes religiøse Genfødselse (Mynster). Af hans Bog havde jeg sluttet, at Religionen for ham ikke var nogen reel Livsfaktor; jeg har ogsaa baade, da Bogen var ny, og i de seneste Aar hørt den anklage derfor, som det forekom mig, ikke uden Føje fra Anklagernes Side. I den har jeg hverken fundet Spor af en »Overvorherre« eller »Undervorherre« som virkende Magter — i hvert Fald ikke i Skildringen af den for s. 255 Hovedpersonen afgørende Krise, der forresten staar for mig som det bedste, jeg har læst i Retning af nøjagtig og sandhedstro Analyse af en psykisk Krise. Jeg tvivler ikke om, at De har Hjemmel og Grunde for, hvad De meddeler om denne Side af Schacks aandelige Liv; jeg mener blot, at det er vanskelig at forlige det med Indtrykket af Bogen.

Rør den utrykte, ufuldendte Boman ikke engang offentliggøres?

Til Slutning vil jeg blot have Lov til kortelig at udtrykke den Mening, at Fantasteri, om det end for den enkelte kan virke fordærveligt og som en Orm udhule Livet og fortære dets Kærne, alligevel har Krav paa en skaansom Opfattelse som en Sygdom, der nødvendig medføres af Menneskenes Lod i de nyere Tider af Historien. Menneskenes tætte Samliv i Civilisationen nøder den enkelte til at give Afkald paa en uhyre Mængde Krav til Virksomhed, til Lykke, til Oplevelser, til Udfoldelse af de naturlige Evner, for en Del ogsaa til Tilfredsstillelse af naturlige Drifter. Det virkelige Liv volder disse Krav en hurtigere eller langsommere — for det meste en langsom — Død; men de spøge efter Døden, og Spøgeriet er Fantasteri. Er Virkeligheden skaansom, kan det, som for en Tid var Fantasteri, ifølge den Drift, der oprindeligt var i det, meget godt omsættes i reel Handling.

Fantasteri er Surrogat for Liv, Virksomhed, Begivenhed; men vel at mærke: Romaner, Dramer, Malerier osv. osv. ere ogsaa Surrogater for Liv. Ere vi saa lykkelige at opleve noget, som virkelig er Liv, saa indse vi med det samme, at 99/100 af det, som vi kalde for Liv, er Surrogater for Liv. Men De linder mig maaske vel filosofisk.

Deres hengivne
Jul. Lange.